



RINGERIKE
KOMMUNE

TAKTSKIFTE

KULTURSTRATEGI FOR RINGERIKE KOMMUNE

2023-2027

Vedtatt av Ringerike kommunestyre august 2023

Innhold

Innledning	3
Kultur som faktor for bærekraft	5
Mål for kulturpolitikken i Ringerike kommune	6
<hr/>	
STRATEGIFELT 1 KULTUR FOR ALLE	8
1.1 Bibliotek	9
1.2 Kulturskole	10
1.3 Kulturfrivillighet	11
1.4 Innenforskap	12
1.5 Ung kultur	13
1.6 Seniorkultur	14
<hr/>	
STRATEGIFELT 2 KULTUR SOM VERDISKAPER	16
2.1 Kulturell og kreativ næring	17
2.2 Profesjonell kulturformidling	18
<hr/>	
STRATEGIFELT 3 KULTUR, IDENTITET OG STEDSUTVIKLING	20
3.1 Hønefoss – Regional kulturby	21
3.2 Kulturell infrastruktur	22
3.3 Kulturarv	23
<hr/>	
Oppsummering I Strategipunkter	25
<hr/>	
Referanser	27





Innledning

Kultur er det som gjør oss til oss. Kunst og kultur utfordrer og skaper refleksjon, sørger for at mennesker møtes til felles opplevelser og bringer samfunnet fremover.

Et levende kulturliv er selve forutsetning for et levende **demokrati og ytringsfrihet.**

Kunst og kultur er en **lovpålagt oppgave**, hvor kommunen har et ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at **alle skal få mulighet** til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Ringerike kommune er en kommune med vekstambisjoner – og vi vokser.

Som en by- og distriktskommune sentralt plassert på Østlandet, er Ringerike en **mangfoldig og rik kulturkommune.**

Våre **kulturaktører** er både utøvere og arrangører, de er profesjonelle og amatører, de er både foreninger og enkeltpersoner, både kommersielle og offentlige.

Kommunens folkevalgte har ønsket seg et **taktskifte**, i form av en kulturpolitikk som tydeliggjør kommunens ambisjon, rolle og posisjon i et helhetlig kulturliv.

- Hvordan kan kultur **øke sysselsetting og verdiskaping?**
- Hvordan kan kultur **styrke vår attraktivitet** - som by, kommune og region?
- Hvordan kan kultur bidra til et **fremtidsrettet og bærekraftig** samfunn?
- Hvordan kan kultur styrke **toleranse og åpenhet**, og skape **innenforskap?**

Kulturstrategien skal, med kunst og kultur som verktøy, bidra til å nå de målene som er satt i **gjeldende kommuneplan.**

Denne kulturstrategien springer ut av Kommunal planstrategi 2020-2023, og erstatter Kulturplan Ringerike kommune 2017-2025.

Begrep og avgrensninger

I Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4, 2013) framsatte Enger-utvalget begrepet yringskultur, som senere er lagt til grunn for den nasjonale kulturpolitikken

Med yringskultur menes:

- **Formidling, vern og videreføring** av materiell og immateriell kulturarv. Dette omfatter museum, arkiv og bibliotek og kulturvern
- **Kunstneriske virksomheter.** Dette omfatter produksjon og utøvelse av musikk, scenekunst, litteratur, visuelle kunstarter og film, tv, video og dataspill
- **Kommunikasjon og sosial samhandling** som knytter seg til denne virksomheten

Kulturstrategien avgrenser seg til nettopp yringskultur, med noen unntak: **Kunstfeltet** løftes opp i en egen Kunststrategi, som kommer i kjølvannet av kulturstrategien (2024). Strategien omhandler heller ikke **idrett eller frivillighet**, da disse temaene er ivaretatt i henholdsvis Kommunedelplan for idrettsanlegg i Ringerike for perioden 2020-2023 og Frivillighetsstrategi Ringerike kommune 2021-2025. Videre vil en egen temaplan for bibliotek (2024) belyse dette tjenestefeltet i detalj.

Kulturstrategien har tre avgrensede strategifelt:

1. Kultur for alle
2. Kultur som verdiskaper
3. Kultur, identitet og stedsutvikling

Prosess og metode

Til grunn for denne strategien ligger en **bred involveringsprosess** i perioden august 2022-april 2023. Det er gjennomført cirka. **30 forskjellige møter** på både fysiske og digitale samskaping-splattformer. Kultursjef har ledet prosessen, som har involvert stab og fagressurser innen kultur, oppvekst, næring og helse. Det er også vært **tett dialog** med politiske råd og utvalg gjennom hele prosessen.

Telemarksforskning bidratt med **verdifull kvantitativ forskning** som ligger til grunn som en nullpunktsmåling for strategien. Den fulle rapporten er tilgjengelig på www.kulturindeks.no og sammenligner med tallfestet statistikk Ringerike, med de kommunene Gjøvik, Halden, Kongsberg, Lillehammer, Modum, Molde, Porsgrunn og Ringsaker.

Andre sentrale referanser har bl.a. vært Ungdata, Folkehelseprofilen, Opinions attraktivitets-analyse av Hønefoss, Viken fylkeskommunes temastrategi for kunst og kultur, samt relevante stortingsmeldinger (referanseliste på siste side)

Kultur som faktor for bærekraft



Deltakelse i kunst og kulturlivet gir arenaer for **samhold, fellesskap og mestring**. Dette bidrar til vår fysiske og mentale helse, og gir bedre livskvalitet.



Kulturlivet er en arena for **læring og utvikling** av egenskaper og ferdigheter som er viktig for den enkelte. Kultur utvikler felles verdier som påvirker utdanning, meningsdannelse og yringskultur.



Kultur er grunnlag for **sysselsetting** og arbeidsplassutvikling og bidrar til **verdiskaping** i samfunnet både direkte og indirekte.



Et samlet kulturliv bidrar til at kulturarenaer er **tilgjengelig** for fellesskapet. Kulturbransjene er **innovative** og er drivere for teknologisk utvikling.



Kulturloven definerer at **alle skal ha tilgang** til å oppleve, skape, delta i, lære og utvikle sine evner innenfor kunst og kulturlivet. Bibliotek, kulturskole og tilgjengelig **kulturell infrastruktur** for alle er viktige verktøy.



Kultur bidrar til **møteplasser og aktivitet**, og løfter **kvaliteten** på det offentlige rom. Barn og unge, og store deler av øvrig befolkning, opplever først og fremst kunst og kultur i sitt **nærmiljø**.



Kultur bidrar til å utvikle og styrke **yringskultur** og yringsmangfoldet, verner om **demokratiske verdier**, yringsfrihet og trygger den offentlige samtalen. Kultur skaper økt **toleranse** for ulikhet.

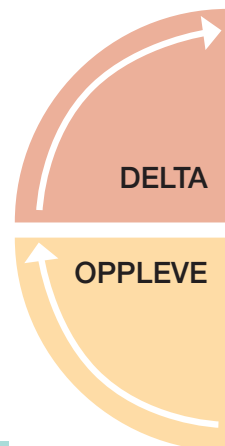


Kommunen, frivilligheten og den kulturelle næringen må **alle** bidra til et rikt, mangfoldig og åpent kulturliv.

Mål for kulturpolitikken i Ringerike kommune

Kulturstrategien legger vekt på fire dimensjoner ved yringskultur:

- Å kunne **skape** kunst og kultur
- Å kunne **utøve** og framføre kunst og kultur
- Å kunne **oppleve** kunst og kultur, som publikum
- Å kunne **delta** i kunst- og kulturaktivitet



SKAPE | KULTUREN VÅR SKAL FREMME YTRINGSFRIHET, SKAPERKRAFT OG DEMOKRATI

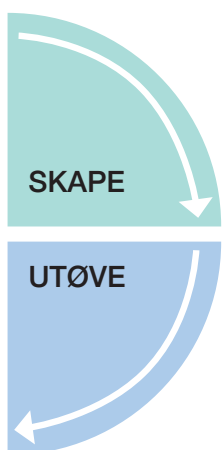
Ringerike kommune skal:

- utvikle Hønefoss som kulturby og regionhovedstad i Ringeriksregionen
- drive folkebibliotek som uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt
- legge til rette for mer og bedre samarbeid på tvers av tjeneste- og fagområder
- jobbe etter prinsipper om kontinuerlig kvalitetsforbedring
- sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår
- samarbeide med næringslivet om å ha et kompetent og effektivt mottaksapparat for nye og eksisterende virksomheter med vekstambisjoner

UTØVE | KULTUREN VÅR SKAL BIDRA TIL KOMPETANSE OG VERDISKAPING

Ringerike kommune skal:

- legge til rette for kulturell lek og læring hele livet
- tilrettelegge for at barn og unge utvikler innovative ferdigheter
- ha et kulturskoetilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet
- bidra til at fylkeskommunen har utdanningsvalg i kommunen som tilfredsstillende behovet lokalt
- satse på unge talenter for å bygge framtidens fagmiljøer
- gi personer, organisasjoner og institusjoner tilgang til informasjon om ordninger med økonomisk støtte og om andre virkemiddel og tiltak
- tilrettelegge for fritidsaktiviteter i byen og tettstedene og stimulere til mer bredde ved behov



OPPLEVE | KULTUREN VÅR ER FORUTSETNINGEN FOR LEVENDE OG ATTRAKTIVE BOMILJØER

Ringerike kommune skal:

- styrke utviklingen i Hønefoss, Heradsbygda, Haugsbygd og tettstedene Hallingby, Nes, Sokna, Tyristrand og Åsa, med tilbud og tjenester som dekker innbyggernes daglige behov. Det skal også være et fokus på en videre utvikling av de mindre bygdene i kommunen
- fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet
- ha et variert tilbud av aktiviteter og arenaer for kultur-, idretts- og fritidsopplevelser
- gjøre Hønefoss mer tilgjengelig og levende, og ivareta og formidle byens historie
- legge til rette for et bredt kulturtilbud, stimulere kulturlivet og kulturvirksomheter gjennom samskaping, samarbeid og formidling av kunst og andre kulturuttrykk

DELTA | KULTUREN VÅR FREMMER ØKT LIVSKVALITET, DELTAKELSE OG LIKEVERD

Ringerike kommune skal:

- være et inkluderende og mangfoldig samfunn, som aktivt motvirker ensomhet og utenforskap og hvor alle har like muligheter, uavhengig av alder, kjønn, legning, funksjonsevne, etnisitet, religion, bakgrunn og ressurser
- legge til rette for gode møteplasser for alle grupper i samfunnet
- være et tilgjengelig, inkluderende og aldersvennlig samfunn hvor det er godt å leve hele livet.
- ha innbyggere som opplever mestring, og har mulighet til å delta i kultur-, idretts- og andre fritidsaktiviteter.
- samarbeid og samskaping mellom frivillighet, ideelle organisasjoner, innbyggere, næringsliv, offentlige myndigheter og andre
- skape omgivelser som legger til rette for sosialt fellesskap, tilhørighet og fysisk aktivitet
- gi alle mulighet til å ta i bruk og utvikle sine ressurser og ferdigheter, med sikte på økt selvhjelpenhet og opplevelse av mestring, språk- og kulturforståelse
- tilrettelegge for økt fysisk og sosial aktivitet hos grupper med, eller risiko for redusert funksjonsevne

Målbildet er sammensatt av mål i kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030, samt kulturloven, bibliotekloven og opplæringsloven.

1

KULTUR FOR ALLE

STRATEGIFELT 1

“Kultur for alle” har lenge vært Ringerike kommunes ambisjon. Innerst inne handler dette om alle innbyggernes **lovfestede rett** til å både oppleve kultur, og ta del i kulturaktiviteter.

Strategifeltet handler kort sagt om å sikre en god **kulturell grunnmur** for våre innbyggere. I dette ligger først og fremst kommunens egne tjenestetilbud, men også tilbud som leveres av frivillig og privat sektor. Videre handler det om å sikre alle innbyggere reell tilgang til disse tilbudene – ut fra egne forutsetninger.



1.1 Bibliotek

Moderne bibliotek er **demokrati-hus**. Både folkebibliotekene og skolebibliotekene våre utgjør viktig **demokratisk infrastruktur**. Bibliotekene er **åpne, inkluderende og tilgjengelige** steder for rekreasjon, debatt, opplysning og kunnskap. Biblioteket er terskelfritt med en høy aktelse i alle lag i befolkningen. Det oppleves trygt og godt å benytte biblioteket for alle, uavhengig av etnisitet, alder, kjønn og legning. I Ringerike har **hovedbiblioteket** vårt de siste årene tatt en stor rolle som relevant **kulturarena, læringsarena og møteplass**. Samtidig er bruks- og utlånstallene lavere enn kommunens demografiske trekk skulle tilsi.

Forskning og internasjonal erfaring tilsier at en mer sentral og synlig plassering i byen vil bidra til **økt bruk** av biblioteket, samtidig som at dette i seg selv vil være et viktig strategisk grep for å **styrke Hønefoss** som regionalt kultur- og handelssenter.

Kommunens bibliotekdekning i tettstedene oppleves av innbyggernes som inkonsekvent. Kommuneplanens samfunnsdel underbygger at det desentraliserte bibliotektilbudet bør avstemmes.

Det er politisk besluttet at det skal utarbeides Temaplan for biblioteket innen 2024.

VI SKAL:

- 1.1.1 styrke biblioteket som kommunens viktigste frie møteplass for demokrati, kunnskap og livslang læring
- 1.1.2 gi biblioteket en sentral posisjon som attraksjonsfaktor i Hønefoss sentrum
- 1.1.3 utvikle bibliotektilbud i tettstedene



1.2 Kulturskole

Ringerike kulturskole har i skrivende stund tilbud til ca. **350 elever**, innen visuell kunst, film, teater og musikk. Skolen er i **sterk vekst**. Kulturskolen samarbeider med grunnskolen om Klasseorkester. Kulturskolen leverer også dirigenttjenester til det frivillige kulturliv.

Fra å være en kulturskole for barn og unge, er kulturskolen i en prosess med å utvide sitt nedslagsfelt til hele kommunens befolkning. Dette er et grep som bør underbygges strategisk, særlig i lys av demografiskiftet.

De **private aktørene** Showskolen og Musikalkollektivet, samt sentrumskirkens tilbud Kulturakademiet, satser også strategisk på aktivitetstilbud som involverer regionens unge og amatører primært innenfor disiplinene sang og dans. Disse utgjør en viktig del av det **samlede tilbud** til målgruppen, og bidrar samlet sett til at mange barn og unge i kommunen er involvert i kulturaktivitet.

Det må være et viktig mål for Ringerike kulturskole til enhver tid å utvikle tilbud som **supplerer og underbygger** den totale bredden i tilbudet. Kulturskolen har lenge manglet overordnede styringsdokumenter. Dette bør prioriteres, i form av en egen temaplan.

VI SKAL:

- 1.2.1 utvikle kulturskolen som kulturpedagogisk kompetansesenter for alle innbyggere i kommunen
- 1.2.2 utarbeide temaplan for Kulturskolen



1.3 Kulturfrivillighet

For svært mange er deltakelse i kulturfrivilligheten en viktig del av livet. Kulturfrivilligheten samler alle som møtes for å lære av, og skape med hverandre. Det gir samhold og tilhørighet, kreativ utfoldelse, mestring, mening og glede. Den er en **umistelig verdi** for samfunnet som helhet.

Kulturfrivilligheten bidrar til å skape gode, inkluderende og **attraktive lokalsamfunn** hvor mennesker møtes, ler sammen og skaper sammen. Den er med på å gi oss identitet.

Med "Kulturfrivillighet" mener vi frivillig aktivitet innenfor **ytringskultur-begrepet**, som foregår både i foreninger, løse sammenslutninger og som resultat av enkeltpersoners innsats.

Ringerike har et rikt og dyktig **frivillig kulturliv**, som i dag er understøttet av kommunens vedtatte **Frivillighetsstrategi**. Våre største aktører innen ytringskultur er innen kor- og korpsbevegelsen. Når det kommer til andre uttrykksformer som f.eks scenekunst (dans, teater osv.), er derimot tilbudet begrenset.

Våre innbyggere er **gjennomsnittlig tilfreds** med muligheten til å delta i foreningsliv. Når det kommer til muligheten for å delta i kulturaktiviteter som **musikk, dans og teater** er vi derimot **mindre tilfreds** enn hos sammenlignbare kommuner (Telemarksforskning, 2023).

Kulturlivet vårt henter også ut **få sentrale tilskuddsmidler**. Fra eksempelvis Norsk kulturfond er det innvilget tilskudd tilsvarende kr 4,- per innbygger (Landsgjennomsnitt: kr 58,50,-). Fra Frifond Musikk kr 4 000,-. Fra Frifond Teater kr 0,- (Alle tall 2021).

VI SKAL:

- 1.3.1 tilrettelegge rettferdige og forutsigbare rammevilkår for kulturfrivilligheten, som understøtter inkludering, mangfold og kvalitet
- 1.3.2 bidra til at det lokale kulturlivet mottar økte sentrale overføringer
- 1.3.3 stimulere til nyetableringer som skaper økt bredde innen ytringskultur i kommunens frivillige kulturliv



1.4 Innenforskap

Det er et overordnet og lovfestet krav at **alle innbyggerne** i Ringerike kommune skal ha mulighet til å delta i kulturaktiviteter, og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Som følge av dette er det et felles ansvar å skape **tilgjengelig og inkluderende** kultur.

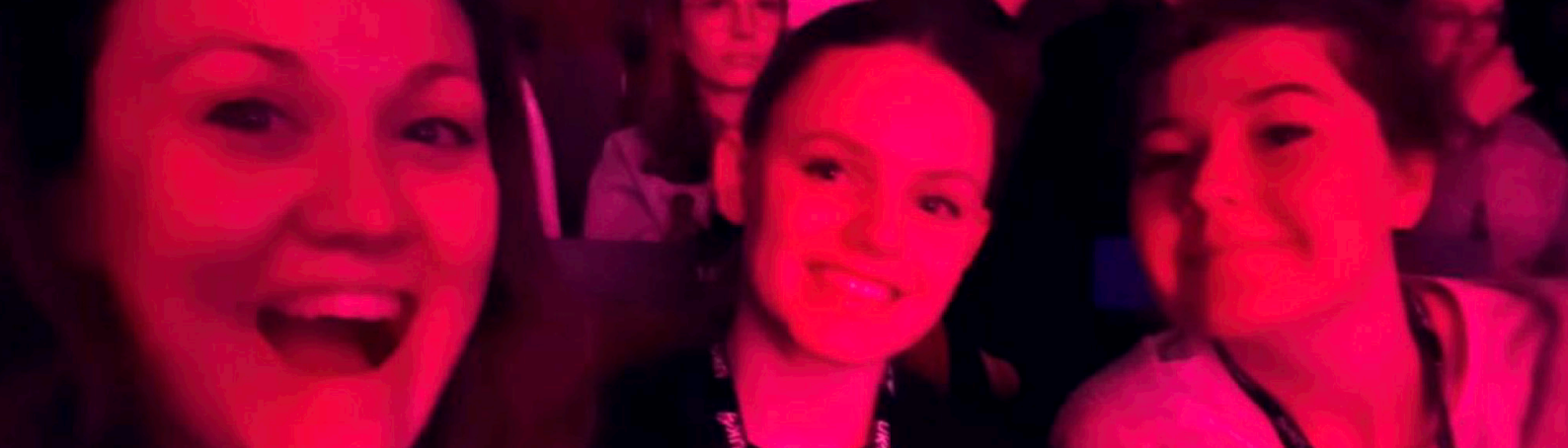
Innbyggerne forteller oss at det er **dyrt** å oppsøke kulturtilbud. Prisnivået for kulturtilbud øker langt mer enn annen prisvekst. Det er særlig **ungdom og studenter** som etterlyser kulturtilbud som både er relevante for dem, og økonomisk overkommelig å delta på.

Svært mange forteller også om vanskelighetene med å **holde seg orientert** om hva som finnes av tilbud. Mange lurer på om tilbud er **lukket**, for noen få, eller åpne for alle. Særlig innbyggere fra **andre land** kjenner på dette.

Hønefoss er sentrum for svært mye av det som skjer – dette er det viktig å underbygge. Samtidig savner innbyggere bosatt **utenfor byområdet** tilgang på kulturtilbud i tettstedene våre. Sist men ikke minst; alle skal finne sin mestringsarena for å skape kulturuttrykk.

VI SKAL:

- 1.4.1 bidra til at alle innbyggere har likeverdig tilgang på opplevelsestilbud og kulturaktiviteter som styrker både mestring og inkludering
- 1.4.2 redusere økonomiske, sosiale og kulturelle barrierer som står i veien for å kunne oppleve kulturuttrykk og delta i kulturaktivitet



1.5 Ung kultur

Andelen unge som er med i organiserte fritidsaktiviteter er **lavere** i Ringerike enn i landet ellers, og trenden er nedadgående. Familiens sosioøkonomiske situasjon er en viktig faktor for barn og unges deltakelse. Ringerikes **folkehelseprofil** understøtter derfor behovet for et økt tilbud av både organiserte og uorganiserte kulturtilbud.

Ungdom i Ringerike har **få tilrettelagte, trygge og stimulerende møteplasser**. Mangelen på tilbud merkes ekstra godt i utkanten av kommunen. Ungdom etterlyser tilrettelagte trygge møteplasser som ikke oppleves stigmatiserende eller ekskluderende og som kan fungere som en arena for aktiviteter. Fritidsklubbene våre i Hønefoss, Hallingby, Sokna, Tyrstrand og Hen hadde besøkstall tilsvarende omtrent ett besøk per barn og ungdom i 2021. Andelen er under landsgjennomsnittet og middels av sammenligningskommunene.

Ungdomskulturen er **sammensatt og i kontinuerlig endring**. Bruk av digitale plattformer, mediekonsum, globalisering og stor grad av **mobilitet** gjør det utfordrende å ha en full oversikt over ungdomskulturen, og tilby relevante tilbud. Dette må være et kontinuerlig fokusområde.

Barn og unges rett til å delta i det kulturelle og kunstneriske livet, lek og hvile, er slått fast i **FNs barnekonvensjon**.

VI SKAL:

- 1.5.1 gi ungdom en reell mulighet til å utforme relevante opplevelsestilbud og aktivitetsarenaer
- 1.5.2 sikre at alle kommunalt finansierte fritidstilbud for barn og unge er reelle trygghetsfaktorer, og inkluderende, stimulerende opplevelsese- og mestringsarenaer innenfor et bredt spekter av kulturell utfoldelse, både fysisk og digitalt.
- 1.5.3 ta en ledende rolle for å utvikle en inkluderende regional ungdomskultur
- 1.5.4 Utarbeide, og følge opp, en tverrsektoriell temaplan for ungdomskultur



1.6 Seniorekultur

Det har ikke vært vane for å tenke strategisk omkring kommunale kulturtilbud for den eldre målgruppen. Men de av oss som kaller seg “godt voksne” blir **stadig flere**. Andelen pensjonister med høy grad av restarbeidsevne øker. Dette er en **betydelig ressurs** for hele samfunnet.

Samtidig står vi foran **store utfordringer** på helse- og omsorgsfeltet. Ny forskning underbygger at livslang deltagelse i kulturaktiviteter virker positivt på både **livskvalitet og levealder**.

Her vil det være avgjørende at tilgang på gode kulturarenaer og stimulerende kulturtilbud kan bidra til **maksimal livskvalitet**, og styrke den enkeltes evne til å være **hjemmeboende**.

VI SKAL:

- 1.6.1 sikre eldre stimulerende opplevelser og aktivitetstilbud innenfor et bredt spekter av kulturell utfoldelse, der de bor



(Ross Parker/Hughie Charles)

We'll meet again

Vera Lynn, 1941

Refreng

We'll meet again,
Don't know where, Don't know when
But I know we'll meet again some sunny day
Keep smiling through, Just like you always do
'Til the blue skies drive the dark clouds far away

2

KULTUR SOM VERDISKAPER

STRATEGIFELT 2

Kultur er en sentral verdiskaper – på flere måter. Kultur ligger til grunn for dannelsen av det enkelte mennesket, og spenninger og energi som oppstår i samspill med andre mennesker. Det er også en viktig inngang for å tillegge seg kompetanse og utvikle ferdigheter. Å legge til rette for yringskultur er også å legge til rette for yringsfrihet. Dette er nødvendig for et levende demokrati.

Barnehager, skoler, utdanningsinstitusjoner og kulturell og kreativ næring er alle sentrale lenker i den kulturelle verdiskapingskjeden.

Kultur samler folk og bidrar til å sette kommunen på kartet. Gode handels- og tjenestetilbud forutsetter tilstrekkelig kundegrunnlag, og kulturen bidrar til økt aktivitet og besøk av nærbutikker og serveringstilbudene i kommunen.

Med et godt kulturtilbud, handels- og tjenestetilbud blir kommunen et attraktivt sted å besøke og bosette seg. Dette er ikke bare positivt for handels- og tjenestenæringen, det gir også ringvirkninger til øvrige virksomheter når ny kompetanse skal innhentes og bevares.



2.1 Kulturell og kreativ næring

Kulturell næring omfatter kunstnerisk næringsvirksomhet knyttet til det å skape, produsere og utøve kulturelle uttrykk.

Kreativ næring er næringsvirksomhet som bruker kulturelle uttrykk som innsatsfaktor i virksomheten.

Typiske bransjer: arkitektur, aviser og magasiner, bøker, dataspill, film, musikk, reklame og events, radio, TV, utøvende virksomhet som scenekunst, orkester, opera og ballett/dans, og visuell virksomhet som kunst, design/mote, museum og kulturarv.

Kulturell og kreativ næring er en viktig del av kommunens kulturfelt, og en viktig **drivkraft for økonomisk vekst, innovasjonsevne og byutvikling**. Næringen har også en sekundæreffekt, ved å øke kommunens **attraksjonsevne**. Sektoren utgjør et stort **verdiskapingspotensial** som kan bidra til vekst, sysselsetting og bostedsattraktivitet, til innovative løsninger på samfunnsutfordringer, og til nyskaping i andre sektorer, eksempelvis reiseliv.

I Ringerike finner vi i 2021 sysselsettingstall for sektoren som utgjør omlag **halvparten** av landsgjennomsnittet. Vi scorer også **svært lavt** på antall sysselsatte kunstnere. Kulturnæringen i Ringerike oppleves likevel som **sterk**, med en høy grad av **samarbeid og kompetansedeling** aktørene imellom. **Kvaliteten** på det som leveres er svært høy. Særlig innenfor underholdningskultur og kulturproduksjon markerer Hønefoss seg nasjonalt.

Det er over tid bygd opp både opplevelsestilbud, aktivitetstilbud og kulturell infrastruktur i regi av kulturnæringen. Det kan diskuteres om dette til dels er resultat av at kommunen over lengre tid ikke har blitt opplevd som en foroverlent utviklings- og samarbeidsaktør.

Som bykommune i tett randsone til Oslo, opplever kulturnæringen i Ringerike **kompetanseflukt** til Oslo, en utfordring den deler med de fleste av kommunene i Viken. Det er også en felles utfordring at svært lite av **statlige eller fylkeskommunale stimuleringsmidler** når fram til oss.

VI SKAL:

- 2.1.1 samarbeide med privat og frivillig kultursektor om gode plattformer for samhandling, informasjon, markedsføring og kulturfaglig kompetansedeling
- 2.1.2 bidra til å utvikle nettverk- og klyngesamarbeid for kulturell og kreativ næring
- 2.1.3 arbeide for å styrke det praktisk-estetiske fagtilbudet i våre videregående skoler
- 2.1.4 stimulere til økt sentral finansiering av kulturell og kreativ næring



2.2 Profesjonell kulturformidling

I Ringerike er profesjonell kulturformidling i stor grad synonymt med **underholdningskultur**. Store lokale aktører har gjennom de siste 20 år profesjonalisert underholdningskulturen og gjort den til en sentral og populær del av Hønefoss sitt opplevelsestilbud.

Samtidig etterlyser både bransjefolk og publikum produksjon av andre, "smalere" og mer **mangfoldige kulturuttrykk**. Her oppleves tilbudet som magert.

Telemarksforskning underbygger dette. Når det kommer til profesjonelle teater- og danseforestillinger, har Ringerike ligget **nederst eller nest nederst** av sammenligningskommunene i alle år det er gjort målinger. At kommunen ikke kan ta imot turnerende produksjoner fra f.eks. Riksteateret er selvsagt litt av årsaken, og en videreutvikling av Alles Kulturhus vil være et viktig grep i så måte.

Snakker vi om konserter scorer kommunen langt bedre, men også denne kategorien er preget av pop og rock, mens tilbud innen f.eks klassisk, jazz, opera, electronica og verdensmusikk er **langt lavere**.

Det er en gjennomgående utfordring i kommunen å sikre et godt publikumsgrunnlag til formidling av profesjonell kultur. Særlig barn og unges tilgang til profesjonelle kulturuttrykk er tett knyttet opp til bl.a. familiens sosiokulturelle posisjon og økonomi. Derfor må vi sørge for aktiv kulturformidling til unge, både i skolehverdagen og på fritiden.

VI SKAL:

- 2.2.1 øke publikums tilgang til et mangfoldig tilbud av profesjonelle kulturuttrykk, og styrke publikumsutviklingen i regionen
- 2.2.2 sikre alle barn og unge profesjonelle kulturtilbud, både i skolehverdagen og i fritiden
- 2.2.3 bidra til at Alles Kulturhus utvikles til en fullverdig produksjons- og framføringsarena for et bredt spekter av profesjonell musikk og scenekunst



3

KULTUR, IDENTITET OG STEDSUTVIKLING

STRATEGIFELT 3

Kultur er alt vi mennesker har felles. Svært mye av dette er knyttet opp mot hvor vi bor, og tilbringer våre liv.

Vi deler en felles historie og identitet, enten vi ser på oss som europeere, nordmenn, østlendinger, ringerikinger eller sokndølinger. Kulturpolitikken vår må legge til rette for at folk skal finne sine uttrykk, sine verdier – kort sagt **finne sin plass i verden.**

Kultur oppstår **mellom mennesker.** Det er derfor grunnlegge å planlegge for at alle slags menneskemøter kan oppstå, gjennom tjenesteutvikling, arealplanlegging og anleggsutvikling. Kulturen vår er også en viktig faktor for å skape samfunn preget av **toleranse og åpenhet.**

Vi er kanskje ikke et folk som er tilstrekkelig stolte av eget hjemsted. Dette underbygges av Opinion sin analyse av attraktivitet og tiltrekningskraft, utført for Hønefoss by AS i 2023. I kategoriene “Åpenhet & toleranse”, “Opplevelser” og “Rik/spennende historie” rangerer regionens innbyggere Hønefoss (og følgelig Ringerike) et godt stykke under gjennomsnitt nasjonalt. Det samme gjelder kategoriene “Respektert og beundret”, “Godt rykte/renommé” og “Mange patrioter”.

Dette sier oss at det er et betydelig potensial for å skape en sterkere positivt ladet lokal identitet, og at kulturpolitikken må understøtte dette.





3.1 Hønefoss – Regional kulturby

Regionhovedstaden Hønefoss er motoren i Ringerikssamfunnet. Byen skal sammen med regionens tettsteder styrke **regional utvikling, vekstkraft og attraktivitet** i hele Ringeriksregionen. Folks forventning av tjenestetilbudet i en by er i **stadig endring**. Varehandel flytter i større grad ut i bilbaserte handelsparker, eller opp i nettbutikkene. Parallelt med dette forventer folk et stadig rikere og mer mangfoldig kultur- og opplevelsestilbud i byene. Kulturtilbud blir blant bykjernenes største attraksjonsfaktorer.

Innen kulturhusplanlegging benyttes **45 minutter** som en akseptabel reisevei for å oppleve kulturtilbud i det daglige. Da når vi innbyggere i både Ringerike, Hole, Jevnaker, Lunner, Modum, Flå og deler av Bærum. Byens **potensial** for å tiltrekke seg et stort publikum er altså betydelig.

Hønefoss er en **universitetsby** – og dessverre kanskje en godt skjult hemmelighet for våre mange studenter. En mangfoldig og tilstedeværende **studentkultur** vil være et stort pluss for byen.

Gjennom aksjeselskapet **Hønefoss By** har kommunen inngått i formelt samarbeid med næringsliv og gårdeiere om å utvikle Hønefoss som kulturby. Dette gir store muligheter for å utvikle en moderne og attraktiv kulturby.

Kulturstrategien vil legge grunnen for målrettet innsats opp mot Hønefoss sitt **byjubileum** i 2027.

VI SKAL:

- 3.1.1 bruke kultur aktivt for å styrke Hønefoss som regionsenter i Ringeriksregionen
- 3.1.2 tilrettelegge Hønefoss som regional arrangørby av høy kvalitet, og styrke lokal verdiskaping ved å koble byens kulturliv, næringsliv og reiseliv
- 3.1.3 bidra til at Hønefoss blir blant Norges mest attraktive og levende studentbyer
- 3.1.4 jobbe for at Hønefoss er vertskap for minst én festival av nasjonal/internasjonalt betydning
- 3.1.5 forsterke og utvikle Hønefoss sin posisjon som humor-byen i Norge



3.2 Kulturell infrastruktur

Skal vi legge til rette for et **mangfold av opplevelser**, bidra til **identitetsbygging**, styrke **innenforskap, fellesskap og livskvalitet**, og skape **attraktive byer og tettsteder** – så trenger vi kulturell infrastruktur. Denne består av både naturgitte, fysiske og digitale arenaer og møteplasser. Kulturhus, kirker, parker, utesteder, skoler, bibliotek, forsamlingshus, gallerier, kino og byrom er alle eksempler på kulturarenaer.

Kommunens største kulturarenaer er i Hønefoss (hovedbibliotek, kino, Alles Kulturhus, Gledeshuset, Fengselet, Frivillighetens hus m.m.). De fleste av disse har også hele regionen som nedslagsfelt, og må rigges deretter.

Kommunens tettsteder trenger også kulturell infrastruktur, som kan dekke alle **lokale behov**. Særlig er dette viktig for innbyggere med **lav mobilitet** (som for eksempel våre yngste og eldste innbyggere). Det skal være mulig å både oppleve kultur og delta i aktivitet **der man bor**. Det vil være en fornuftig og rasjonell politikk å utvikle slike kulturarenaer i allerede eksisterende funksjonsbygg, som for eksempel skoler.

Viktig i de mindre bygdene er de mange typene av **foreningsdrevne forsamlingshus**. Her oppleves i dag en stor forskjell når det kommer til driftsvilkår, og kommunens rolle i dette.

VI SKAL:

- 3.2.1 utøve aktivt eierskap i Alles Kulturhus, og videreutvikle kulturhuset til øvings-, produksjons- og framføringsarena for hele regionens kulturliv
- 3.2.2 være en tilrettelegger for kulturlivet, og bistå aktivt til at kulturaktivitet kan foregå i hele kommunen
- 3.2.3 sikre alle tettsteder i kommunen funksjonelle, tidsmessige og tilgjengelige sambruksarenaer for alle typer av kulturell aktivitet
- 3.2.4 sikre at kulturens behov ivaretas i alle planprosesser for offentlige funksjonsbygg
- 3.2.5 utvikle en helhetlig politikk for forsamlingshus og lignende foreningsdrevne kulturbygg



3.3 Kulturarv

Ringeriksregionen er tuftet på en **rik kulturarv**, fra både førhistorisk, eldre og nyere tid.

Sagalitteraturen er rik på referanser til Ringerike. **Pilegrimsleden** passerer middelalderkirken Norderhov, Stavhella med gravminner fra vikingtiden, samt Gjermundbu, åsted for skandinavias første og eneste vikinghjelmsfunn.

Veien kulturminnepark, med sine mange jernaldergraver og restaurerte langhus, formidler denne sentrale delen av historien vår. Kulturminneparken er drevet av **Buskerudmuséet**, som også driver **Ringerike museum**. Her er fokus på nyere historie, historien om Asbjørnsen & Moe, Anna Colbjørnsdatter sin rolle under Den store nordiske krig, og motstandskampene i området under 2. verdenskrig. Museet rommer bl.a. også **Ringerike Trekkspillmuseum** sine samlinger.

Kjerraten i Åsa og Nikkelverket på Nakkerud er eksempler på industrielle kulturminner, som også har en sentral plass i vår nyere historie. Disse drives i dag ideelt, som private ukonsoliderte muséer.

Hønefoss har mye spennende historie, som mange opplever som underkommunisert. Den er blant Norges viktigste **jugendbyer**, har spilt en sentral rolle i både hattemakerfeiden og thranitterbevegelsen, og er en historisk viktig vassdrags-by som representerer industrialiseringen av skogbruk, kraftproduksjon, og elektrifisering. Byens **trekkspill-historie** er også nasjonalt unik. Fengselet, Riddergården og Glatved er blant mange eksempler på viktige kulturmiljøer. Byhistorien bør løftes fram, og **formidles aktivt**.

Kistefos er et industrimuseum og en kunstdestinasjon av **internasjonalt format**. Muséet krysser kommunegrensene mellom Ringerike og Randselva, og all planlagt utvidelse av anlegget foregår i Ringerike kommune. Kistefos er Ringerikes **største kunst- og kulturattraksjon**, og kommunens rolle som medstifter i museet bør tydeliggjøres.

Opinion kan i sin attraktivitetsundersøkelse fortelle at innbyggernes opplevelse av at vi sitter på en rik og spennende historie er langt lavere en gjennomsnittet. Innbyggerne er også i beskjeden grad stolte ambassadører for egen by, og de melder i svært liten grad om at Hønefoss har et godt renommé. Her må det være en årsakssammenheng.

Telemarksforskning kan fortelle oss at innbyggerne våre **i svært liten grad** er tilfreds med muligheten til å gå på museum og utstillinger. Registrert museumsbesøk er desidert lavest blant sammenlignbare kommuner. Hver innbygger har årlig 0,10 betalende besøk.

Vi ser den samme tendensen innenfor kulturarv, som for frivillighetskultur og kulturnærings: **Få sentrale ressurser når kommunen vår**. Kulturminnefondet ga tilskudd tilsvarende kr. 7,50 pr. innbygger i 2021. Dette er 70 prosent under landsgjennomsnittet.



VI SKAL:

- 3.3.1 formidle og synliggjøre Ringeriksregionens historie, kulturarv og kulturmiljøer
- 3.3.2 bidra til videreutvikling av Ringerikes museum og Veien kulturminnepark
- 3.3.3 samarbeide aktivt og formelt med private museum og kulturminne-miljøer i kommunen
- 3.3.4 støtte opp om Kistefos-muséet, som industrimuseum og kunstinstitusjon av både regional, nasjonal og internasjonal betydning.
- 3.3.5 sørge for at barn og unge får oppleve lokal kunst og kulturarv gjennom museer og bibliotek, skole og barnehage
- 3.3.6 arbeide for etableringen av et bymuseum for Hønefoss

Oppsummering I Strategipunkter

VI SKAL:

- 1.1.1 styrke biblioteket som kommunens viktigste frie møteplass for demokrati, kunnskap og livslang læring
- 1.1.2 gi biblioteket en sentral posisjon som attraksjonsfaktor i Hønefoss sentrum
- 1.1.3 utvikle bibliotektilbud i tettstedene
- 1.2.1 utvikle kulturskolen som kulturpedagogisk kompetansesenter for alle innbyggere i kommunen
- 1.2.2 utarbeide temaplan for Kulturskolen
- 1.3.1 tilrettelegge rettferdige og forutsigbare rammevilkår for kulturfrivilligheten, som understøtter inkludering, mangfold og kvalitet
- 1.3.2 bidra til at det lokale kulturlivet mottar økte sentrale overføringer
- 1.3.3 stimulere til nyetableringer som skaper økt bredde innen ytringskultur i kommunens frivillige kulturliv
- 1.4.1 bidra til at alle innbyggere har likeverdig tilgang på opplevelsestilbud og kulturaktiviteter som styrker både mestring og inkludering
- 1.4.2 redusere økonomiske, sosiale og kulturelle barrierer som står i veien for å kunne oppleve kulturuttrykk og delta i kulturaktivitet
- 1.5.1 gi ungdom en reell mulighet til å utforme relevante opplevelsestilbud og aktivitetsarenaer
- 1.5.2 sikre at alle kommunalt finansierte fritidstilbud for barn og unge er reelle trygghetsfaktorer, og inkluderende, stimulerende opplevelses- og mestringsarenaer innenfor et bredt spekter av kulturell utfoldelse, både fysisk og digitalt.
- 1.5.3 ta en ledende rolle for å utvikle en inkluderende regional ungdomskultur
- 1.5.4 utarbeide, og følge opp, en tverrsektoriell temaplan for ungdomskultur
- 1.6.1 sikre eldre stimulerende opplevelser og aktivitetstilbud innenfor et bredt spekter av kulturell utfoldelse, der de bor
- 2.1.1 samarbeide med privat og frivillig kultursektor om gode plattformer for samhandling, informasjon, markedsføring og kulturfaglig kompetansedeling
- 2.1.2 bidra til å utvikle nettverk- og klyngesamarbeid for kulturell og kreativ næring
- 2.1.3 arbeide for å styrke det praktisk-estetiske fagtilbudet i våre videregående skoler
- 2.1.4 stimulere til økt sentral finansiering av kulturell og kreativ næring
- 2.2.1 øke publikums tilgang til et mangfoldig tilbud av profesjonelle kulturuttrykk, og styrke publikumsutviklingen i regionen.
- 2.2.2 sikre alle barn og unge profesjonelle kulturtilbud, både i skolehverdagen og i fritiden
- 2.2.3 bidra til at Alles Kulturhus utvikles til en fullverdig produksjons- og framføringsarena for et bredt spekter av profesjonell musikk og scenekunst

- 3.1.1 bruke kultur aktivt for å styrke Hønefoss som regionsenter i Ringeriksregionen
- 3.1.2 tilrettelegge Hønefoss som regional arrangørby av høy kvalitet, og styrke lokal verdiskaping ved å koble byens kulturliv, næringsliv og reiseliv
- 3.1.3 bidra til at Hønefoss blir blant Norges mest attraktive og levende studentbyer
- 3.1.4 jobbe for at Hønefoss er vertskap for minst én festival av nasjonal/internasjonalt betydning
- 3.1.5 forsterke og utvikle Hønefoss sin posisjon som humor-byen i Norge
- 3.2.1 utøve aktivt eierskap i Alles Kulturhus, og videreutvikle kulturhuset til øvings-, produksjons- og framføringsarena for hele regionens kulturliv
- 3.2.2 være en tilrettelegger for kulturlivet, og bistå aktivt til at kulturaktivitet kan foregå i hele kommunen
- 3.2.3 sikre alle tettsteder i kommunen funksjonelle, tidsmessige og tilgjengelige sambruksarenaer for alle typer av kulturell aktivitet
- 3.2.4 sikre at kulturens behov ivaretas i alle planprosesser for offentlige funksjonsbygg
- 3.2.5 utvikle en helhetlig politikk for forsamlingshus og lignende foreningsdrevne kulturbygg
- 3.3.1 formidle og synliggjøre Ringeriksregionens historie, kulturarv og kulturmiljøer
- 3.3.2 bidra til videreutvikling av Ringerikes museum og Veien kulturminnepark
- 3.3.3 samarbeide aktivt og formelt med private museum og kulturminne-miljøer i kommunen
- 3.3.4 støtte opp om Kistefos-muséet, som industrimuseum og kunstinstitusjon av både regional, nasjonal og internasjonalt betydning.
- 3.3.5 sørge for at barn og unge får oppleve lokal kunst og kulturarv gjennom museer og bibliotek, skole og barnehage
- 3.3.6 arbeide for etableringen av et bymuseum for Hønefoss

Referanser

Norsk kulturindeks: Ringerike (Telemarksforskning, 2023)
Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida (Meld. St. 8 (2018–2019))
Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge (Meld. St. 18 (2020-2021))
Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023-2025)
Ungdata 2021 (Ungdatasenteret/NOVA/OsloMet 2021)
Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 (Ringerike kommune, 2021)
Frivillighetsstrategi Ringerike kommune 2021-2025 (Ringerike kommune, 2021)
Samfunnsdeltakelse i Trøndelag 2019 – Helsestatistikk-rapport nr. 4 (HUNT/NTNU, 2020)
Temastrategi for kunst og kultur 2022-2025 (Viken fylkeskommune, 2021)
Byprofil Hønefoss – En analyse av byens attraktivitet og tiltrekningskraft (Opinion, 2023)

Foto:

Side 2 © Ringerike kommune
Side 3 © Ringerike kommune
Side 8 © Ringerike kommune
Side 10 © Ringerike kommune
Side 11 © Ringerike kommune
Side 12 © Buserullgjengen
Side 13 © Ringerike kommune
Side 14 © Ringerike kommune
Side 15 © Ringerike kommune
Side 16 © Futuria AS
Side 18 © Agora/Audun Bakkerud
Side 19 © Hønefoss lyd AS
Side 20 © Ringerike Pride
Side 21 © Ringerike kommune
Side 22 © Tyrstrand landsbyforening
Side 23 © Veien kulturminnepark
Side 24 © Ringerikes museum



RINGERIKE
KOMMUNE

www.ringerike.kommune.no



RINGERIKE
nærmest det meste